

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 17. december 2015
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Ida Wiegand Justesen
Sagsnr.: 2015-0030-3968
Dok.: 1802665

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 76 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 20. november 2015.

Søren Pind

/

Lasse Boje

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 76 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren i forlængelse af foretrædet for Retsudvalget den 19. november 2015 med en deputation fra BUPL, Danmarks Lærerforening og Skolelederforeningen, Dansk Sygeplejeråd og FOA vedrørende Erstatningsnævnets ændrede praksis i forhold til politianmeldelser af vold redegøre for årsagen til at Erstatningsnævnet har ændret praksis, herunder redegøre for status for problemstillingen og overvejelserne bag justitsministerens seneste brev til de faglige organisationer?”

Svar:

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Erstatningsnævnet, der har oplyst følgende:

”1. Efter offererstatningslovens § 1 yder Erstatningsnævnet på vegne af staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven eller lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Efter § 10, stk. 1, er det en betingelse for at få erstatning fra staten, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer. Nævnet kan dog se bort fra en senere politianmeldelse, hvis forholdene taler for det. Det følger af § 10, stk. 2.

I forbindelse med behandlingen af et lovforslag om ændring af offererstatningsloven i 1985 drøftede Folketingets Retsudvalg blandt andet anmeldelseskravet i lovens § 10 (på det tidspunkt skulle anmeldelse ske ”uden unødigt ophold”, dvs. inden 24 timer). Folketingets Retsudvalg afgav i den forbindelse i en betænkning følgende henstilling (afgivet den 09-05-1985, Folketingstidende 1984-85, Tillæg B, sp. 1355): ”[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.”

Det er nævnets opfattelse, at Retsudvalget ikke herved har tilsigtet en automatisk dispensation fra anmeldelseskravet til plejepersonale mv., der i arbejdstiden bliver udsat for en overtrædelse af straffeloven og i den forbindelse pådrager sig personskade. Således fremgår det af henstillingen, at nævnet i forbindelse med nævnets *samlede* vurdering af, om kravet om politianmeldelse bør fraviges i de konkrete sager, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn *kan* tale imod en politianmeldelse.

Nævnet har siden da fulgt – og følger fortsat – henstillingen fra Folketingets Retsudvalg ved behandling af sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden. Nævnet inddrager således også i dag i sagsbehandlingen, om der i forbindelse med manglende (rettidig) politianmeldelse i den konkrete sag er pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der taler for fravigelse af kravet om politianmeldelse.

Nævnet er imidlertid med tiden blevet opmærksom på, at den manglende politianmeldelse i sager om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden i en del tilfælde ikke skyldes pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn. Baggrunden for den manglende (rettidige) politianmeldelse kan i stedet f.eks. være, at den ansatte ikke ønskede forholdet anmeldt, at den ansatte eller arbejdspladsen kun anså tilskadekomsten for en arbejdsskade eller ikke betragtede det som sandsynligt, at den pågældende beboer, elev mv. ville blive straffet. I nogle tilfælde er der blot ikke kutyme for anmeldelse på arbejdspladsen.

Med henblik på til stadighed at træffe afgørelser i så nær overensstemmelse som muligt med lovgivningsmagtens intentioner, som disse er kommet til udtryk i udformningen af offererstatningslovens § 10, stk. 1, om (rettidig) politianmeldelse og henstillingen fra Folketingets Retsudvalg, søger Erstatningsnævnet som anført i nævnets årsberetning for 2014 i de enkelte sager således nu oplyst, om der rent faktisk – som forudsat af Folketingets Retsudvalg – konkret har gjort sig pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn gældende, der taler imod (rettidig) politianmeldelse.

Hvor dette konkret er tilfældet, dispenserer nævnet – som hidtil – fra anmeldelseskravet. Hvor det ikke er tilfældet, finder nævnet derimod ikke grundlag for – eller hjemmel til – at dispensere fra anmeldelseskravet i § 10, stk. 1.

2. Nævnet er opmærksom på, at den omstændighed, at nævnet først på et væsentligt senere tidspunkt tager stilling til, om der er grundlag for at dispensere, kan give anledning til usikkerhed i forhold til, hvornår det er nødvendigt at politianmelde et forhold inden 72 timer.

Nævnet vil imidlertid i den forbindelse gerne understrege, at nævnet som udgangspunkt lægger arbejdsgiverens vurdering af, hvorvidt der konkret gjorde sig individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn gældende, til grund, hvis der er tale om en entydig udtalelse.

Nævnet finder endvidere grund til at bemærke, at der efter nævnets opfattelse i mange tilfælde, hvor plejepersonale mv. i arbejdstiden bliver udsat for en overtrædelse af straffeloven og i den forbindelse pådrager sig personskade, må antages at gøre

sig sådanne pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn gældende. Nævnet finder imidlertid ikke at kunne lade egne formodninger herom være afgørende i de situationer, hvor arbejdsgiveren ikke selv gør opmærksom herpå.

Nævnet kan til illustration nævne et eksempel, hvor en mindre-årig autistisk dreng med svær mental retardering har været udadreagerende og slået og sparket en pædagog. Hvis hændelsen ikke er blevet politianmeldt, og arbejdsgiveren som baggrund herfor alene har henvist til skadevolders alder eller bevidsthedsniveau, er der ikke oplyst om konkrete og individuelle pædagogiske og/eller behandlingsmæssige hensyn, der kan give grundlag for at dispensere fra anmeldelseskravet i offererstatningslovens § 10. Der er således ikke oplyst om, hvilke hensyn der er at tage til netop denne skadevolder, om han f.eks. ville være blevet utryk ved mødet med fremmede mennesker, om han ikke har kunnet tale med politiet, om det har været vigtigt at beskytte ham fra unødvendige stimuli mv. Hvis hændelsen ikke er blevet politianmeldt, og arbejdsgiveren oplyser, at baggrunden herfor er, at der foreligger konkrete pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn i netop dette tilfælde, eventuelt nærmere uddybet med, at drengen f.eks. ville være blevet utryk ved mødet med fremmede mennesker, at han ikke har kunnet tale med politiet, at det har været vigtigt at beskytte ham fra unødvendige stimuli mv., vil nævnet lægge dette til grund og dispensere.

Det er således ikke korrekt, når det tilbagevendende i den senere tids debat om offererstatningsloven og anmeldelseskravet heri har været anført, at plejepersonales mv. eneste mulighed for at opnå erstatning er at foretage politianmeldelse, og nævnet kan i forlængelse heraf oplyse, at nævnet for eksempel for nylig har dispenseret fra anmeldelseskravet i en sag, der ligner føromtalte eksempel.

Det bør for god ordens skyld i forlængelse heraf bemærkes, at den omstændighed, at nævnet finder grundlag for at dispensere fra anmeldelseskravet i offererstatningslovens § 10 ikke i sig selv betyder, at den pågældende ansøger er berettiget til erstatning og godtgørelse efter offererstatningsloven. Loven indeholder således også yderligere betingelser, der skal være opfyldt.

3. Det bemærkes endvidere, at der i den senere tids debat om offererstatningsloven og anmeldelseskravet heri også er blevet henvist til, at politianmeldelse kan have konsekvenser for den fremtidige relation mellem den ansatte og skadevolderen (dennes værger). Nævnet finder i den anledning grund til særligt at bemærke, at den omstændighed, at et plejepersonale mv. undlader at foretage politianmeldelse af f.eks. en elev eller en psykiatrisk patient, som udgangspunkt ikke er det samme som, at

der ikke vil blive ført en sag mod den pågældende. I medfør af offererstatningslovens § 17 indtræder staten nemlig – i det omfang der ydes erstatning efter offererstatningsloven – i den skadelidtes krav mod skadevolderen. I sager, hvor Erstatningsnævnet tilkender et plejepersonale mv. erstatning, vil staten derfor som udgangspunkt efterfølgende søge den udbetalte erstatning inddrevet fra den pågældende elev, patient mv.”

2. Som det fremgår ovenfor af udtalelsen fra Erstatningsnævnet, har nævnet fortsat en lempelig praksis i forhold til anmeldelseskravet i offererstatningsloven, når der er tale om plejepersonale, pædagoger og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner, men der stilles nu krav om, at det dokumenteres, at der i den enkelte sag har gjort sig konkrete pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn gældende, der taler imod (rettidig) politianmeldelse.

Den seneste tids offentlige debat understreger imidlertid, at der er behov for at se på, hvordan der kan skabes større klarhed over, hvornår der skal ske politianmeldelse i sager, hvor en ansat udsættes for en forbrydelse, så der ikke er tvivl om den særlige dispensationspraksis for plejepersonale, pædagoger og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner.

Justitsministeriet forventer på den baggrund sammen med Erstatningsnævnet i januar 2016 at udsende information til relevante parter, som skal være med til at skabe større klarhed over, hvornår der skal ske politianmeldelse i sager, hvor der foreligger pædagogiske eller behandlingsmæssige hensyn.

Samtidig er jeg – som det også fremgår af mit brev til Socialpædagogerne, FOA, Dansk Socialrådgiverforening og Dansk Sygeplejeråd – bekendt med, at beskæftigelsesministeren i et brev til de fire organisationer har oplyst, at regeringen i øjeblikket ser på mulighederne for at genoptage drøftelserne med arbejdsmarkedets parter om et mere moderne arbejdsskadesystem. Beskæftigelsesministeren har i den forbindelse tilkendegivet, at drøftelserne indtil nu har taget udgangspunkt i anbefalingerne fra Ekspertudvalget om arbejdsskadeområdet fra december 2014, hvor det bl.a. anbefales, at der indføres erstatning for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i arbejdsskadesystemet. Det er beskæftigelsesministerens forventning, at drøftelserne genoptages, og at der kan findes en løsning på problemet i den forbindelse.